

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
locaties voor grootschalige opwekking
van windenergie in Zeeland**

20 januari 1999

752-74

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Zeeland
d.t.v. het hoofd ruimtelijke ontwikkeling
Postbus 165
4330 AD MIDDELBURG

uw kenmerk
988868

uw brief
19 oktober 1998

ons kenmerk
U26-98/Od/nm/752-73

onderwerp
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport locaties voor grootschalige windenergieopwekking Zeeland

doorkiesnummer
(030) 234 76 22

Utrecht,
20 januari 1999

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over locaties voor grootschalige windenergieopwekking in Zeeland. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd het (ontwerp-)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

ir. M.M.U. van Dis
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
locaties voor grootschalige windenergieopwekking Zeeland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
locaties voor grootschalige opwekking van windenergie in Zeeland

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport
locaties voor grootschalige opwekking van windenergie in Zeeland,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Zeeland door de Commissie voor de milieueffect-
rapportage; namens deze,

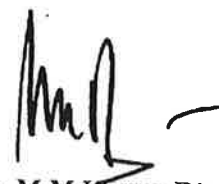
de werkgroep m.e.r. locaties voor grootschalige opwekking
van windenergie in Zeeland,

de secretaris

drs. M. Odijk

de voorzitter

ir. M.M.U. van Dis

Utrecht, 20 januari 1999

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting	2
3. Overige aanbevelingen	5

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 oktober 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1a. Brief van het bevoegd gezag d.d. 21 december 1998, waarin de Commissie wordt gevraagd de advisering uit te stellen en de aanvulling in het advies te betrekken
2. Kennisgeving in Staatscourant nr 202 d.d. 22 oktober 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Ter stimulering van gebruik van duurzame energiebronnen heeft de Nederlandse rijksoverheid in 1991 een bestuursovereenkomst gesloten met de zeven windrijke provincies. De provincies hebben een taakstelling op zich genomen om de plaatsing van windmolens met een totaal vermogen van 1000 MW mogelijk te maken voor het jaar 2000. Zeeland deelt in deze taakstelling. In het provinciaal milieubeleidsplan *Kerend Tj 2* is het Zeeuwse aandeel in de taakstelling, 250 MW, bevestigd. Ten behoeve van de keuze van grootschalige locaties in een uitwerking van het streekplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Bij brief van 19 oktober 1998¹⁾ heeft de provincie Zeeland de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 22 oktober 1998 ter inzage gelegd²⁾.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³⁾ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Bij de toetsing heeft de Commissie de via het bevoegde gezag ontvangen inspraakreacties en adviezen betrokken⁴⁾. Voor zover relevant in het kader van het advies wordt er met voetnoten naar verwezen⁵⁾.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁶⁾, zoals vastgesteld op 16 april 1996;
- op eventuele onjuistheden⁷⁾;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁸⁾.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit/de besluiten over de Streekplanherziening.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

1 Zie bijlage 1.
2 Zie bijlage 2.
3 Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.
4 Wm, artikel 7.26, lid 2.
5 Voor een overzicht van de reacties zie bijlage 4.
6 Wm, artikel 7.23, lid 2.
7 Wm, artikel 7.23, lid 2.
8 Wm, artikel 7.10.

bleven/gehouden, alleen omdat de provincie en de betrokken gemeente hierover geen overeenstemming hebben kunnen bereiken.

Stap 2: Inperking tot 12 locaties en rangorde (beoordeling) van de overgebleven 12 locaties

De Commissie plaatste de volgende kanttekeningen bij de beoordeling van de 15 locaties.

- Bij de inperking tot twaalf locaties is één locatie (Goes) geschrapt vanwege een zender. De Commissie is van mening dat deze locatie, met enige inpassingsmaatregelen en misschien iets minder turbines, wel bruikbaar kan zijn. De scores van de twaalf overblijvende locaties worden vergeleken op een aantal criteria.
- Wat betreft geluidshinder is uitgegaan van een star roostermodel waardoor locaties die met een iets aangepaste inrichting goed zouden scoren, nu slecht scoren.
Bij de vergelijking is uitgegaan van een standaardinrichting van de locatie, en is bezien hoeveel woningen vervolgens blootstaan aan zoveel geluidshinder dat zij geamoveerd zouden moeten worden. Dit is voor een eerste vergelijking van locaties een te billijken standaardaanpak, maar bij de feitelijke inrichting zal kunnen worden bezien of een iets andere plaatsing van windmolens veel knelpunten kan voorkomen.
- Aanwezigheid van glastuinbouw wordt als negatief “gescoord”. Daarvoor geeft het MER geen argumenten.

Uit de 15 locaties resteren op deze manier twaalf, die tezamen ongeveer het oppervlak bieden dat vereist is in verband met de doelstelling van het MER: plaatsing van aanvullend windenergievermogen om de taakstelling van 250 MW te vervullen. In het licht van deze doelstelling zijn dus nauwelijks alternatieven mogelijk. De Commissie beschouwt dat als een gemiste kans. Indien in stap 1 eerst op grond van een aantal milieu- en ruimtelijke criteria alle potentiële onderzoekslocaties waren geselecteerd hadden vervolgens van deze locaties de voor- en nadelen voor het milieu in het MER kunnen worden belicht. Op grond van deze informatie had dan het overleg tussen gemeenten en provincies hebben kunnen plaatsvinden, waarbij de milieuconsequenties van verschillende sets van locaties duidelijk hadden kunnen zijn.

Stap 3: Samenstelling alternatieven

In het ontwerp-Streekplanuitwerking dat bij het MER ter inzage is gelegd wordt een alternatief met vier locaties gekozen, waarvan de milieuconsequenties noch als geheel noch als som der delen zijn af te leiden uit het MER: er is geen vierlocatiesalternatief in het MER uitgewerkt, en de vierde locatie is nergens in het MER genoemd.

Aanvulling

Bij de beoordeling van het MER is de Commissie er in eerste instantie van uitgegaan, dat het MER moest worden gelezen vanuit de doelstelling om een ruimtelijke reservering te maken voor de plaatsing van ca. 200 MW windenergievermogen – het resterend deel van de provinciale taakstelling.

Uit de Aanvulling blijkt dat de doelstelling van het MER anders gelezen moet worden en dat de huidige procedure gericht is op het “aanduiden van haalbare

Omdat op deze locaties een aangepaste inrichting nodig is, zal het totale vermogen per locatie onder de 20 MW (kunnen) liggen¹⁵].

De richtlijnen voor het MER vragen om aan te geven, welke rol de provincie Zeeland kan en zal spelen bij het daadwerkelijk realiseren van 200 MW windenergievermogen.

■ De Commissie adviseert om in het besluit aan te geven welke rol de provincie verder kan en zal spelen bij het ruimtelijk mogelijk maken van windenergievermogen op aanvullende locaties, zowel voor grootschalige als voor kleinschalige locaties. Hierbij dient dan te worden ingegaan op de verdere invulling van grootschalige locaties¹⁶] (waarbij inperking tot 15 locaties aan de hand van milieucriteria wordt heroverwogen) als op de invulling van kleinschalige locaties (waarbij de drie hier genoemde locaties worden betrokken).

Herbeoordeling stap 3

Uit de toelichting van de provincie is inmiddels gebleken, dat de status van de Anna-Mariapolder anders is dan de Commissie op grond van het ontwerp-Streekplanuitwerking had geconcludeerd. De m.e.r.-procedure voor deze locatie is gestopt, nadat de gemeente Woensdrecht haar medewerking had beëindigd en het initiatief daarmee veranderde in een niet-meer-m.e.r.-plichtig initiatief. Inmiddels heeft de gemeente Reimerswaal (voor de resterende, kleinschalige locatie) het bestemmingsplan vastgesteld¹⁷]. Dit betekent dat het MER dit initiatief had dienen te vermelden onder hoofdstuk 3: "Te nemen en genomen besluiten" en dat de capaciteit die op deze locatie is gepland had kunnen worden afgetrokken van de resterende provinciale taakstelling.

■ De Commissie adviseert om deze procedurele informatie in het besluit over de Streekplanuitwerking op te nemen en te bezien welke nadere regels voor de feitelijke inrichting van de locatie¹⁸] zouden moeten worden opgenomen.

3. OVERIGE AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

Bij het streekplanuitwerkingsalternatief worden twee locaties overwogen aan de Westerschelde, waarvan is aan te nemen dat deze onder de Vogelrichtlijn – en daarmee onder de Habitatrichtlijn – valt.

-
- 15 Het misverstand van het schrappen van locaties leefde kennelijk ook bij anderen. De Zeeuwse Milieufederatie mist een "motivatie waarom van de verschillende locaties wordt afgestapt" (reactie 36).
- 16 Inmiddels heeft de gemeente Hontenisse verzocht ook de Hooglandpolder op te nemen in de streekplanuitwerking (reactie 11).
- 17 De gemeente heeft in haar reactie de consequenties van de formulering in het huidige ontwerp van de Streekplanuitwerking aangegeven (reactie 2). In haar reactie toont Benegora zich niet overtuigd van de geschiktheid van deze locatie en vraagt zij om nadere studie. De Commissie gaat ervan uit, dat het al dan niet uit laten voeren van zo' n nadere studie niet afhangt van de m.e.r.-plicht.
- 18 Zie de reactie van Staatsbosbeheer (10) waarin enkele suggesties staan voor voorschriften.

BIJLAGEN

**bij het
Toetsingsadvies
over het milieueffectrapport
locaties voor grootschalige
opwekking van windenergie
in Zeeland**

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 oktober 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Directie Ruimte, Milieu en Water

Provincie Zeeland

Het Groene Woud 1 Middelburg Postadres: postbus 165 4330 AD Middelburg
telefoon (0118) 63 17 00 fax (0118) 63 47 56

bericht op brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: 988868
afdeling: Ruimtelijke Ontwikkeling
bijlage(n): div.
behandeld door: J. Willemse
doorkiesnummer: 0118-631794
onderwerp: ontwerp streekplanuit-
werking + MER windenergie

Commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	20 OKT. 1998
nummer:	1458-98
dossier:	752-38 39, 70+415x
kopie naar:	Odisee P.v. Bib

752.34
+lm 37

verzonden: 19 OKT. 1998

Middelburg, 29 september 1998

Geachte commissie,

Ons beleid is er op gericht mogelijkheden te bieden voor het realiseren van windenergievermogen binnen onze provincie. Wij hebben onderzocht op welke wijze het ruimtelijk beleid mogelijkheden kan bieden aan middelgrote en grote windprojecten. Daartoe hebben wij tevens een milieu-effectonderzoek verricht. Het ruimtelijk beleid ten aanzien van windenergie staat verwoord in de ontwerp-streekplanuitwerking waarin ook locaties voor grootschalige windprojecten zijn aangeduid.

Thans bevindt de procedure zich in het stadium dat de ontwerp-streekplanuitwerking en het daarbij behorende milieu-effectrapport bekendgemaakt en ter inzage gelegd worden. Er zal tevens op donderdag 12 november 1998 om 19.00 uur een openbare zitting worden gehouden in het gebouw van de directie Ruimte, Milieu en Water, Het Groene Woud 1 te Middelburg. Na deze adviserings- en inspraakronde zal ons college mede op basis van de ingebrachte opmerkingen en adviezen, waaronder dat van de Commissie voor de milieu-effectrapportage, haar definitieve besluit nemen.

Hierbij zenden wij u ter voldoening aan artikel 7.20 van de Wet milieubeheer de ontwerp-streekplanuitwerking windenergie, en het daarbij behorende milieu-effectrapport. Tevens is bijgevoegd een kennisgeving inzake de procedure. Wij verzoeken u vóór 25 december 1998 advies uit te brengen aan ons college p/a directie Ruimte, Milieu en Water afd. RO, Postbus 165, 4330 AD Middelburg over de ontwerp-streekplanuitwerking en het daarbij behorende milieu-effectrapport. De tijdens de procedure ingebrachte inspraakreacties en adviezen zullen wij u zo spoedig mogelijk toezenden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten,
namens dezen,

drs. J.F. Godthelp,
hoofd afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling.

BIJLAGE 2

**Kennisgeving van de ter inzagelegging van MER
in Staatscourant nr. 202 d.d. 22 oktober 1998**

Directie Ruimte,
Milieu en Water

Provincie Zeeland

Bekendmaking

Kennisgeving Nederland MER lokaties voor grootschalige opwekking van windenergie

Activiteit: Gedeputeerde Staten van Zeeland hebben als beleid mogelijkheden te bieden voor het realiseren van windenergievermogen binnen de provincie Zeeland. Onderzocht is op welke wijze het ruimtelijk beleid mogelijkheden kan bieden aan middelgrote en grote windprojecten. Daartoe is tevens een milieu-effectonderzoek verricht. Het ruimtelijk beleid ten aanzien van windenergie staat verwoord in de ontwerp-streekplanuitwerking; het betreft het beleid voor kleinschalige windprojecten (5-10 turbines) en de lokaties voor grootschalige windprojecten (in principe 20 turbines of meer of 20 Megawatt of meer) zijn aangeduid: Willem-Annapolder (Kappelle), Eendrachtpolder (Terneuzen), Beoostenblijpolder (Axel) en de Anna-Mariapolder (Reimerswaal).

Zienswijzen en opmerkingen:
Schriftelijke zienswijzen/opmerkingen over de ontwerp-streekplanuitwerking en het milieu-effectrapport tot en met 19 november 1998 richten aan Gedeputeerde Staten, afd. ro, postbus 165, 4330 AD Middelburg; hierbij bestaat de mogelijkheid om te vragen de persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Mondelinge zienswijzen/opmerkingen tel. 0118-631794. De opmerkingen inzake het milieu-effectrapport kunnen slechts betrekking hebben op het niet voldoen van het rapport aan de in Wet milieubeheer gestelde eisen voor een milieu-effectrapport dan wel op onjuistheden die het rapport bevat. Ook kunnen mondelinge zienswijzen worden doorgegeven 0118-631794. Er zal tevens op donderdag 12 november 1998 om 19 uur een openbare zitting worden gehouden in het gebouw van de Directie ruimte, milieu en water, Het Groenewoud 1 te Middelburg.

Ter inzage: De ontwerp-streekplanuitwerking, het milieu-effectrapport en de achtergrondrapporten, de richtlijnen, de adviezen en opmerkingen inzake de startnotitie liggen van 23 oktober tot en met 19 november 1998 ter inzage bij de **Directie ruimte, milieu en water**, op werkdagen van 8-17 uur, en bij de gemeenten op de voor hen gebruikelijke tijden. Na de bovengenoemde termijn tot eind van de procedure liggen de stukken ter inzage bij de Directie ruimte, milieu en water. **Voor het inzien buiten kantooruren, mondelinge toelichting en kopieën van ter inzage gelegde stukken kunt u zich wenden tot de afdeling ro tel. 0118-631794 (procedure) en 0118-631928 (inhoudelijk). Opvragen MER bij 0118-631400 (kosten f. 10).**

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Provinciaal Bestuur Zeeland

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Zeeland

Besluit: streekplanuitwerking

Categorie Besluit m.e.r.: 22.4

Activiteit: Ter stimulering van gebruik van duurzame energiebronnen heeft de Nederlandse rijksoverheid in 1991 een bestuursovereenkomst gesloten met zeven windrijke provincies. De provincies hebben een taakstelling op zich genomen om de plaatsing van windmolens met een totaal vermogen van 1000 MW mogelijk te maken voor het jaar 2000. Zeeland deelt in deze taakstelling. In het provinciaal milieubeleidsplan *Kerend Tij 2* is het Zeeuwse aandeel in de taakstelling, 250 MW, bevestigd. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen kleinschalige (A-), middelgrote (B-) en grootschalige (C-)locaties. In de streekplanuitwerking *Windenergie* zijn kansrijke B- en C-locaties aangeduid als speerpuntlocaties. Deze streekplanuitwerking was echter zonder m.e.r. tot stand gekomen. Inmiddels wordt de indeling in A-, B- en C-projecten niet meer gebruikt. Ten behoeve van de keuze van grootschalige locaties in een herziening van het streekplan zou een milieueffectrapport (MER) worden opgesteld.

Procedurale gegevens:

kennisgeving startnotitie: 17 januari 1996

richtlijnenadvies uitgebracht op: 14 maart 1996

richtlijnen vastgesteld: 16 april 1996

kennisgeving MER: 22 oktober 1998

aanvulling MER naar Commissie m.e.r.: 8 januari 1999

toetsingsadvies uitgebracht op: 20 januari 1999

Bijzonderheden: De startnotitie bevatte al een eerste afbakening van zoekgebieden en concept-richtlijnen voor het MER. In het richtlijnenadvies beveelt de Commissie onder andere aan om binnen de provinciale taakstelling de samenhang tussen het zoeken naar grootschalige en naar kleinschaliger windenergielocaties aan te geven en om een duidelijke en systematische methode te gebruiken bij het zoeken naar alternatieven. Ook vroeg ze duidelijk te maken hoe de afbakening van gebieden in de startnotitie is verlopen en wellicht enkele argumenten hiervoor te heroverwegen; om te overwegen de uiteindelijke afbakening van alternatieven niet zo strikt te maken, dat er in de uitvoering geen flexibiliteit meer bestaat; en om ook naar milieueffecten over de provinciegrenzen heen te kijken. De richtlijnen waren zeer beknopt. De systematiek uit het richtlijnenadvies om over bestaande milieutoestand, over de autonome milieuontwikkeling en over de milieueffecten dezelfde informatie te vragen, is in de richtlijnen doorbroken. Tevens ontbraken enkele nuanceringen uit het richtlijnenadvies. Gevolgen voor buisleidingen en telecommunicatieverbindingen werden in de richtlijnen als milieugevolgen gepresenteerd. Aan de methodiek die de Commissie had geadviseerd voor vergelijken van milieueffecten werd in de richtlijnen geen aandacht besteed. Naar aanleiding van het gesprek over het MER kreeg de Commissie op 21 december 1998 het verzoek van de provincie Zeeland haar advies enkele weken uit te stellen om zo de aanvulling mede te betrekken in de advisering.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. M.M.U. van Dis (voorzitter)

drs. ing. F. Hagg

ir. W.H.A.M. Keijsers

ing. R.L. Vogel

Secretaris van de werkgroep: drs. M. Odijk.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	981111	Ministerie van Defensie, directie Brabant	Breda	981118
2.	981110	B & W van gemeente Reimerswaal	Kruiningen	981118
3.	981116	J.C. de Winter	Arnhem	981118
4.	981102	H.C. van der Maas	Kats	981120
5.	981105	Vereniging Zeeuwind	Goes	981120
6.	981103	ing. G.J. Hoek	St. Maartensdijk	981120
7.	981102	H. van Dammen, Landgoed Zwanenburg	Ouwerkerk	981120
8.	981124	B & W van gemeente Sluis – Aardenburg	Sluis –Aardenburg	981126
9.	981123	B & W van gemeente Noord-Beveland	Wissenkerke	981126
10.	981120	Staatsbosbeheer Regio West-Brabant – Deltagebied	Middelburg	981126
11.	981120 981119	B & W van Gemeente Hontenisse	Kloosterzande	981126
12.	981120	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	981126
13.	981117	Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant	's Hertogenbosch	981126
14.	981123	Socialistische Partij, Tweede Kamerfractie	Den Haag	981126
15.	981119	High Energy B.V.	Poortvliet	981126
16.	981120	Waterschap Zeeuwse Eilanden	Goes	981126
17.	981117	Provinciale Commissie Milieubeheer en Waterhuishouding	Middelburg	981126
18.	981119	Stichting Het Zeeuwse Landschap	Heinkenszand	981126
19.	981119	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Zuidwest	Dordrecht	981126
20.	981118	Milieuvereniging Benegora	Putte	981126
21.	981119	M. Maas	Axel	981126